

إدارة أوقاف

صالح بن عبد العزيز الماجد

الأصول الثلاثة

(د أسلام دري أساسى اصول)

ليكنه

شيخ محمد بن عبد الوهاب

(رحمه الله عليه)

زيارتني

عبد النافع زلال

طبع على نفقة إدارة أوقاف

صالح بن عبد العزيز الراجحي

غفر الله له ولوالديه ولذرته ولجميع المسلمين

www.rajhiawqaf.org

الأصول الثلاثة

(د اسلام دری اساسی اصول)

لیکنہ

شیخ محمد بن عبد الوهاب

(رحمت الله علیہ)

زبارنه

عبد النافع زلال

ح

وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد، ١٤٢٤هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر
محمد بن عبد الوهاب بن سليمان
الأصول الثلاثة . / محمد بن عبد الوهاب بن سليمان . - الرياض،
١٤٢٤هـ.
٤٨ ص ، ١٢ × ١٧ سم
ردمك : ٩٩٦٠-٢٩-٤٤٤-٧
(النص باللغة البشتو)
١ - العقيدة الإسلامية ٢ - التوحيد ٣ - العنوان
١٤٢٤/٥٩٢١ ديوبي ٢٤٠

رقم الإيداع : ١٤٢٤/٥٩٢١

ردمك : ٩٩٦٠-٢٩-٤٤٤-٧

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پوه شه -الله دي په تا رحم وکري- چي په مونب د خلورو
مسائلو زده کره فرض ده:
لمري: علم او پوهه، او هغه دا چي الله ﷺ، او دهغه
پيغمبر ﷺ، او اسلام په دلاليو سره ويژنو.
دوهم: په هغه عمل کول.
دریم: هغه ته دعوت کول (رابلل).

خلورم: د هغه په تکلیفونو باندي صبر کول.
او دلیل يې د الله ﷺ دا قول دی چي فرمایي: بِسْمِ
اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿وَالْعَصْرِ﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ *
إِلَّاَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا
بِالصَّيْرِ﴾ [د العصر سورت: ۱-۳ آيتونه]

ترجمه: په نامه دالله چي دير زييات مهريان او پوره رحم
لرونکي دی (شروع کوم). قسم په زمانه، بيشهکه انسان په
زيان کښي دی، پرته له هغو کسانو چي ايمان يې راور او
نيک عمل يې ترسوه کړ، او يوبل ته يې د حق سپارښت

(وصیت) وکړ، او یو بل ته یې د صبر او ثبات سپارښت
وکړ.

امام شافعی رحمت الله علیه ویلی دی: «که چیري الله
خالق د خلکو لپاره د دغه سورت خخه پرته بل خه د حجت
او دلیل په توګه نه واي ليبلی، نو (دا به) دوی لره بس وو».
بخاري رحمت الله علیه ویلی دی: باب دی ددې خبری
چې علم له عمل خخه مخکي دی ^(۱).

او دلیل یې د الله خالق دا قول دی چې فرمایي: «فَاعْلَمْ
أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ» [د محمد سورت: ۱۹ آیت]
ترجمه: نو پوه شه چې بیشکه له الله خخه پرته بل
دعیادت وړ معبد نشه، او د خپلي گناه بخښه وغواړه.
نو علم یې مخکي له قول (وینا) او عمل خخه ذکر کړ.

* * *

پوه شه - الله دی په تا رحم وکړي - چې پر هر مسلمان نر
او بنځی ددا دریو مسائلو زده کول او په هغې عمل کول

فرض دى:

لصري: دا چي الله جل جلاله مونب پيدا کري يو، او رزق يى را کري دى، او خوشى (هسي) يى نه يو پري ايپني، بلکه مونب ته يى پيغمبر را استولى دى، نو خوك چي دهげ پيروي او اطاعت وکري جنت ته به ولار شي، او خوك چي دهげ نافرمانى وکري دوزخ ته به ولار شي.

ددي خبرى دليل دالله جل جلاله دا قول دى چي فرمایي:
 «إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ فَرْعَوْنَ رَسُولًا * فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخْذَنَاهُ أَخْذًا وَبِيَلًا» [د المزمول سورت: ١٥، ١٦ آيتونه].

ترجمه: (اي خلکو) بيشكه تاسي لره مونب (داسي) يو پيغمبر ليبلی دى، چي پر تاسي باندي شاهد دى، لکه چي مو فرعون ته يو پيغمبر ليبلی وو، خو فرعون دهげ پيغمبر نافرمانى وکره، نو له همدي كبله مو هغه چير سخت ونيوه.

دوهم: دا چي الله جل جلاله دا نه خوبسي چي دهげ سره په عبادت کي خوك شريك ونيول شي، که دا شريك الله ته

نژدی ملاتکه (پربسته) وي او که دالله دجانبه استول شوي
نبي وي.

ددی خبری دلیل د الله ﷺ دا قول دی چي فرمایي:
﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ [د الجن سورت:

۱۸ آیت]

ترجمه: او جوماتونه خاص خدای لره دي، نو دخداي
سره بل هيڅوک مه بولي.

دریم: خوک چي د پیغمبر ﷺ اطاعت او پیروی و کری،
او په یو خدای ﷺ ایمان راوري، نو هغه ته روانه دی چي
دهقه چا سره دوستي او محبت و کري چي د الله ﷺ او
دهقه د پیغمبر دبسمن وي، که خه هم دير نژدي دوست او
خپل يې هم وي.

ددی خبری دلیل د الله ﷺ دا قول دی چي فرمایي:
﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءُهُمْ أَوْ أَبْنَاءُهُمْ أَوْ إِخْرَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِعْنَانُ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيَدْخُلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَاضِيًّا

اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾ [المجادلة سورت: ۲۲ آیت]

ترجمه: داسی خلک به ونه مومنی چي (له یوي خوا) په خدای او دآخرت په ورخ ايمان ولري، او (له بلي خوا) له هغنو کسانو سره چي دخداي او دهغه ديغمبر سره شخره کوي ملگرتيا وکري، که خه هم (دهه شخره کوونکي) ددوی پلروننه يا زامن يا ورونه يا خپلوان وي، همدوی دي چي خدای ددوی په زرونو کبني ايمان خاي په خاي (مضبوط) کري دي، او دوی ته يي له خپل نزد خخه په يوه روح سره قوت ورکري دي، او دوی به په داسی جنتونو کبني داخل کري چي دهغو (ترونو لاندي وبالي بهيربي، او هلتنه به تسل تله واوسيربي، خدای له دوی خخه خوشحاله شويدی او دوی (هم) له هغه خخه خوشحاله دي، دوی دخداي گوند (لبنک) دي، پوه شئ چي بيشکه دخداي گوند (لبنک)، همدوی دي برالي (کامياب).

* * *

پوه شه - الله جل جلاله دی تا خپلي لاري ته هدايت کري - چي
 دابرا هيمن السليمان دين او لاره داده چي يوازي دالله جل جلاله عبادت
 په اخلاص سره وکري، او په همدي سره الله جل جلاله تولو خلکو
 ته امر کري، او د همدي لپاره يې پيدا کري دي، لکه
 خنگه چي فرمایي: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا
 لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاريات سورت: ۵۶ آيت]

ترجمه: پيريان او انسانان مي ندي پيدا کري مگر
 ددي لپاره چي زما عبادت وکري.
 او د عبادت خخه مراد دالله جل جلاله په وحدانيت سره
 پيرزندل دي، او له تولولوي کار چي الله جل جلاله په هغه سره
 (بنده گانو ته) امر کري دي هغه توحيد دي، او توحيد دادي
 چي يوازي ديوه الله جل جلاله عبادت وکري شي، او له تولونه
 لوی کار چي له هغه نه يې (بنده گان) منع کريدي هغه شرك
 دي، او شرك دادي چي دالله جل جلاله سره په عبادت کي بل
 خوك شريک شي.

ددي خبري دليل دالله جل جلاله دا قول دي چي فرمایي:
 ﴿وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ [النساء سورت:

[آیت ۳۶]

ترجمه: او دخای عبادت و کری او دھفہ سره هیخ
شی مه شریکوئ.
کہ تا تھ وویل شی: چی هفہ دری اصول (اساسی
خبری) کومی دی، چی پر انسان بی زدہ کرہ فرض ده؟
نو (پھ حواب) کی ورتہ ووایہ: چی هفہ دادی: چی بندہ
خپل پروردگار، خپل دین، او خپل پیغمبر محمد ﷺ
وپیڑنی.

اول اصل

[دخلپ پروردگار پیژندل]

کله چي تا ته وویل شي: ستا پروردگار خوک دی؟
 نو ووایه: چي زما پروردگار هغه ذات دی چي زه يي
 پاللى يم، او تبول جهان (عالم) يي په خپل نعمت سره پاللى
 دی، او هماغه زما معبد (خدای) دی، او پرته له هغه خخه
 بل معبد نه لرم.

ددی خبری دليل د الله ﷺ دا قول دی چي فرمایي:
 ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ [الفاتحه سورت: ۲ آيت]

ترجمه: تولي ستاياني يوازي الله لره دي، چي
 د عالميانو پالونکي دي.

او پرته د الله ﷺ خخه نور تبول مخلوقات عالم بلل
 کيربي، او زه ددي عالم يو جريم.

کله چي تا ته وویل شي: خپل پروردگار دي په خه
 سره پیژندلی دی؟

نو ووایه: چي دهغه په نښو او مخلوقاتو سره، او

شپه، ورخ، لمر، او سپوربمی دهجه له نبو خخه دي، او اوه آسمانونه، اوه خمکی او کوم شیان چی په هغې کي دی، او يا ددوارو تر منځ دی، دهجه له مخلوقاتو خخه دی.

ددی خبری دلیل د الله ﷺ دا قول دی چې فرمایي:
 ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيلُ وَالنَّهارُ وَالشَّمْسُ وَالقَمَرُ لَا يَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِللهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِنْ كُنْتُمْ إِيمَانًا تَعْبُدُونَ﴾ [دفصلت سورت: ۳۷ آیت]

ترجمه: او دهجه له آيتونو (دقدرت ددلallo خخه شپه او ورخ، لمر او سپوربمی دي، نه لمر ته سجده وکړئ او نه (هم) سپوربمی ته، (بلکه) هغه خداي ته سجده وکړئ چې هغوي یې پیدا کړي دي، که تاسي یوازي دهجه عبادت کوئ.

او دا قول چې فرمایي: ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سَيِّئَةِ أَيَامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُعْشِي اللَّيلَ النَّهارَ يَطْلُبُهُ حَيْثَا وَالشَّمْسُ وَالقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ

الْعَالَمِينَ﴿﴾ [دالاعراف سورت: ۵۴ آیت]

ترجمه: بیشکه چي ستاسي پروردگار هفه الله دی چي آسمانونه او ئمكىه يى په شپېرو ورخو كىنىي پيدا كړل، او بيا يى پر عرش باندي استواه وکړه، شپه لکه پردي غوندي پر ورخ باندي غوروي، هره يوه په تلوار سره بله طلبوي، او لمر، سپوردمى او ستوري يى چي ده هفه تر فرمان لاندي دي (پيدا کړي دي)، هو، پيدا کول او حكم فرمایل خاص هفه لره دي، خداي برکت والا دي، دعالميانيو پروردگار دي.

او (رب) خخه مراد معبود (دععبادت مستحق) دي، دليل يى دالله ﷺ دا قول دي چي فرمایي: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ * الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فَرَاشًا وَالسَّمَاءَ بَنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الشَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ [دالبقره سورت: ۲۱، ۲۲ آیت]

ترجمه: اي خلکو، دخپل پروردگار عبادت وکړئ، هفه (پروردگار) چي تاسي او له تاسي خخه مخکىنىي

کسان یې پیدا کړي دي، ددي لپاره چې پرهیز ګارش، هغه (ذات) چې څمکه یې تاسی ته فرش او آسمان یې (لکه) چت (غوندي) جور کړي او او به یې د آسمان خخه رابنکته کړي چې ده ګډ په وسیله یې ستاسو دروزئ دپاره (هر ډول) میوی ایستلي دي، نو په داسي حالت کښي چې (په حقیقت) پوهیږئ له خدای سره شریکان مه ګرځوئ.

ابن کثیر رحمت الله علیه وایی: «هغه ذات چې ددي شیانو خالق او پیداکونکی دي، هماګه د عبادت وړ دی»^(۱).

او د عبادتونو ټول هغه انواع او قسمونه چې الله ﷺ پري امر کړي دي، لکه: اسلام، ايمان، احسان، دعا، ويره، اميد، توکل، (د الله خخه) د ثواب طمع لرل، او د

(۱) ابن کثیر د نومورو دوو آیتونو ذکر کولو خخه وروسته وایی: «ددي آیتونو مضمون دادی: چې الله ﷺ خالق، رازق، د دنيا او ده ګډ داوسیدونکو مالک او رازق دي، نو خکه خو ددي لاق دی چې یوازي ده ګډ عبادت وشي، او بېل خوک ورسره شریک ونه ګنبل شي، الله ﷺ فرمایي: ﴿فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْشُمْمُونَ﴾ [البقرة سورت: ۲۲] [آیت] ترجمه: نو په داسي حالت کې چې (په حقیقت پوهیږئ) له خدای سره شریکان مه ګرځوئ.

د ابن کثیر تفسیر ۵۵/۱ دی وکتل شي.

عذاب خخه یې ویريدل، خشوع، (دالله ﷺ) ویره په زره کي ساتل، رجوع کول، مرسته او مدد غوبنستل، پناه غوبنستل، فرياد کول، ذبح (حلاه) کول، نذر کول، او داسي نور هغه عبادات چي الله ﷺ پري امر کړي دی ټول خاص الله ﷺ لره دی.

ددي خبری دليل دالله ﷺ دا قول دی چي فرمایي:
 ﴿وَأَنَّ الْمُسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَنْدُعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ [دابجن سورت:
 ۱۸ آيت]

ترجمه: او جوماتونه خاص خدائی لره دی، نو دهغه سره بل هيڅوک مه بولي:

نو خوک چي لדי عبادتونو خخه خه شى دالله ﷺ
 خخه پرته بل چا لره وکړي، هغه مشرک او کافر ګنهل
 کېږي، او دليل یې دالله ﷺ دا قول دی چي فرمایي:
 ﴿وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا يُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾ [دالمونون سورت: ۱۱۷ آيت]

ترجمه: او هر خوک چي له خدائی سره بل معبدو
 و بولي، او (حال دا چي په بنکاره توګه) دخپل دغه کار

دپاره دليل نلري، نو بيشكه چي دهغه حساب دهغه له پروزدگار سره دي، او بيشكه کافران (هيڅکله) نه بريالي کيري.

او دا حديث: «الدُّعَاءُ مُحْكَمُ الْعِبَادَةِ»^(۱).

ترجمه: دعا د عبادت مازغه (روح او جوه) دي^(۲).

او د الله جل جلاله دا قول دي چي فرمایي: «وَقَالَ رَبُّكُمْ

(۱) ترمذی په كتاب الدعا، ۴۵۶/۵ (۳۳۷۱) نمبر حديث سره روایت کړي او ویلي یې دي: چي دا حديث غریب دي، په دغه لفظ سره یوازي ابن لهیعم روایت کړي دي، او البانی هم هغه ضعیف بللي دي، البانی تعلیقات پر مشکات باندي

(۲۲۳۱) نمبر حديث، او ضعیف الجامع (۳۰۰۳) نمبر حديث دي وکتل شي.

اولدي خخه غوره حديث هغه حديث دی چي خلبه ترمذی دنعمان بن بشیر خخه مرفوع روایت کړیدی او الفاظ یې دادي: «الدعا هو العبادة» یعنی: دعا، خلبه عبادت دي.

ترمذی ۴۵۶/۵ كتاب الدعا، (۳۳۷۲) نمبر حديث دي وکتل شي، او ترمذی ویلي دي: دا حديث حسن او صحيح دي.

او همدارنګه دا حديث ابو داود په كتاب الصلاة ۷۶/۲ (۱۴۷۹) نمبر حديث سره، او ابن ماجه په كتاب الدعا، ۱۲۵۸/۲ (۳۸۲۸) نمبر حديث سره هم روایت کړیدی.

(۲) ددي حديث مطلب دادي: چي دعا د عبادت یولوي رکن، او دهفي روح او جوه دی، خکه انسان هله الله جل جلاله ته دعا کوي چي د مخلوقاتو خخه یې اميد قطع شی، او دا توحید، اخلاص او عبادت له تولو خخه لویه درجه ده چي انسان په بشپړ اخلاص او کامله توجه سره الله جل جلاله ته دعا وکړي (ژیاپونکی)

اَذْعُنِي اَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي
سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ» [دغافر سورت: ٦٠ آيت]

ترجمه: او ستاسي پروردگار وویل: زما عبادت وکړئ
ترڅو چې ستاسي (غوبښني) قبولي کرم (ومن)، بیشکه
هغه کسان چې زما له عبادت خخه تکبر کوي، هرومو به
په خواري (او سپكتيا) سره دوزخ ته ننوځي.

دالله ﷺ خخه دویزیدلو دليل دالله ﷺ دا قول دی
چې فرمایي: «فَلَا يَخَافُهُمْ وَخَافُونَ إِنْ كُنُّمُ مُؤْمِنِينَ» [دان
عمران سورت: ١٧٥ آيت]

ترجمه: ددوی خخه مه ویرېږئ، او زما خخه وویرېږئ
که ايمان لري.

دالله ﷺ رحمت داميد ساتلو دليل دالله ﷺ دا قول
دی چې فرمایي: «فَمَنْ كَانَ يَرْجُو لِقاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلاً
صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا» [دالكهف سورت: ١١٠ آيت]

ترجمه: نو هر خوک چې دخپل پروردگار دلیدلو هيله
لري نو بنائي چې نيك عمل وکړي او هيڅوک دخپل
پروردگار په عبادت کښي شريک نکړي.

پر الله جل جلاله دتوکل کولو دليل دالله جل جلاله دا قول دي چي
فرمایي: ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ﴾ [دالاند] سورت: ۲۳ آيت]

ترجمه: او پر خدای توکل و کرپی که تاسي ايمان لرونکي ياست.

او دا قول چي فرمایي: ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبَهُ﴾ [دالطلاق سورت: ۳ آيت]

ترجمه: او هر خوک چي پر خدای باندي توکل و کرپی، همدي (خدای) ورته بس او کافي دي.

dal الله جل جلاله ثواب ته داميد لرلو، او دهقه دعذاب خخه دوسييدلو، او هقه ته دخشوع کولو دليل دالله جل جلاله دا قول دي چي فرمایي: ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَا رَغْبًا وَرَهْبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ﴾ [دالانباء سورت: ۹۰ آيت]

ترجمه: بيشكه چي دوي (داسي خلك) وو چي به نيكيو او دخير په کارونو کبني يو له بل خخه وراندي کيدل، او مونبي به يبي (زمونې د مرحمت خخه دبر خور کيدو

په هيله) او (زمونې د عذاب) له ويرې بللو، او يوازي مونې ته تواضع کونکي وو.

(په زره کي دالله ﷺ نه دويري لرلو دليل دالله ﷺ دا قول دی چي فرمایي: ﴿فَلَا تَخْشُوْهُمْ وَأَخْشَوْنِي﴾ [دالبره سورت: ۱۵۰ آيت]

ترجمه: نو له هغوي خخه منه ويرېږي، او له ما خخه وویرېږي.

(الله ﷺ ته) درجوع کولو دليل دالله ﷺ دا قول دی چي فرمایي: ﴿وَأَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ﴾ [دالزمر سورت: ۵۴ آيت]

ترجمه: او خپل پروردگار ته رجوع وکړئ او هغه ته غاره کېږدي.

(dal الله ﷺ خخه) د مرستي او مدد غوبنسلو دليل دالله ﷺ دا قول دی چي فرمایي: ﴿إِيَّاكَ تَعْبُدُ وَإِيَّاكَ تَسْتَعِينُ﴾ [دالفاتحه سورت: ۵ آيت]

ترجمه: يوازي ستا عبادت کوو، او يوازي ستا خخه مرسته غواړو.

او دا حدیث: «إِذَا اسْتَغْنَتْ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ»^(۱).

ترجمه: کله چي مرسته او مدد غواري نو دالله جَلَّ جَلَّ
خخه بي وغواره.

(dal الله جَلَّ جَلَّ خخه) دپناه غوبنسلو دليل دالله جَلَّ جَلَّ دا قول

دي چي فرمایي: ﴿فُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ * مَلِكِ النَّاسِ﴾

[داناس سورت: ۱ آيت]

ترجمه: ووايه: پناه غوارم دخلکو په پروردگار.

(الله جَلَّ جَلَّ ته) دفرياد کولو دليل دالله جَلَّ جَلَّ دا قول دی

چي فرمایي: ﴿إِذْ تَسْتَغْيِثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ﴾ [دالناس]

سورت: ۹ آيت

(۱) دا پيغمبر صلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دهغه وصيت يو جز دی چي ابن عباس رضي الله عنهمما ته بي
کري وو، او پيغمبر صلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به هغه کي ابن عباس ته داسي فرمایلي دي: اي هلكه،
زه تاته دا خو خبری بتایم: چي دالله جَلَّ جَلَّ داحکامو حفاظت وکره، نو هغه به ستا
حفاظت وکري، او دالله جَلَّ جَلَّ داحکامو حفاظت وکره، نو دالله جَلَّ جَلَّ به هميشه (ستا
دمدد دپاره) ستا په وراندي وي، او کله چي سوال کوي، نو دالله جَلَّ جَلَّ خخه سوال
وکره، او کله چي مرسته غواري، نو دالله جَلَّ جَلَّ خخه بي وغواره.
دا حدیث ترمذی ۶۶۷/۴ په کتاب صفة القيامة (۲۵۱۶)، نمبر حدیث، او احمد
په مستند کي ۳۰۷، ۲۹۳/۱ نمبر حدیث سره روایت کري دي، او ترمذی وبلی
دي: چي دا حدیث حسن او صحیح دي.

ترجمه: هغه وخت ياد کړئ کله موچې د خپل پروردگار خخه مرسته غوبښله، نو هغه ستاسي (غوبښنه) ومنله.

الله ته ذبح (حلاله) کولو دليل دالله دا قول دی چې فرمایي: ﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَتُسُكُّنِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَإِنَّا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ﴾ [دالانعام سورت: ۱۶۳-۱۶۴ آیونه]

ترجمه: ووايې بيشکه زما لمونځ، زما قرياني، زما ژوندون او زما مرګ (تیول) الله لره دي چې پروردگار د عالميانو دي. هیڅ شريك ده لره نشته، او په همدي (توحید) باندي زه مامور شوی یم، او زه لومړي د مسلمانانو خخه یم.

او دا حدیث: «لَعْنَ اللَّهِ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ»^(۱).

ترجمه: الله په هغه چا لعنت کړي دي چې دالله خخه پرته بل چا ته ذبح (حلاله) کوي.

(۱) دا حدیث مسلم (دنووی شرح ۱۲۲/۱۳، ۱۲۲/۱۲)، په کتاب الأضاحی کې په [۴۲، ۴۴، ۴۵] نمبر سره روایت کړیدی. (۱۹۷۸)

(اللَّهُ أَعْلَمُ) ته دنذر کولو دليل دالله ﷺ دا قول دی چي
فرمایي: «يُوْفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِرًا»

[دالانسان سورت: ۷ آيت]

ترجمه: دوي (خپل) نذرونې ترسره کوي، او دهغې
ورځي خخه ويرېږي چي شريي چاپironنکي او بنکاره دي.

دوهم اصل

د اسلام دین په دلانتو سره پېژندل

د اسلام دین دادی چې (بندہ) یوازی الله ﷺ ته ده ګه
په وحدانیت په منلو تسلیم شي، او ده ګه اطاعت او بندہ
گې وکړي، او د شرک او مشرکینو خخه براءت او بیزاری
وکړي:

د اسلام دین درې درجې لري: اسلام، ایمان، او
احسان، او دا هره درجه خوارکان لري.
اوله درجه: [اسلام]

د اسلام پنځه ارکان دي:

۱- دا ګواهي (شهادت) ورکول چې پرته دالله ﷺ خخه
بل د عبادت ور معبد نشته، او محمد ﷺ دالله ﷺ
پیغمبر دي. ۲- لمونځ کول. ۳- زکات ورکول. ۴- روزه
نیوں. ۵- او د بیت الله حج کول.

dalil دو وحدانیت دلیل دالله ﷺ دا قول دی چې
فرمایي: ﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُواً

الْعِلْمُ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ [آل عمران سورت: ۱۸ آیت]

ترجمه: خدای او پرنسپتو او دعلم خاوندانو په دی شاهدی ورکړي چې بیشکه شان دادی چې پرته له هغه نه بل دعبادات وړ معبد نشته، پداسي حال کې چې په عدل سره دټول عالم تدبیرونکی دی، بیله هغه خخه بل دعبادات وړ معبد نشته، دستر قدرت او حکمت خاوند دی.

او د (لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) معنا داده: چې پرته دیو الله ﷺ خخه بل دعبادات وړ معبد نشته.

(لا إِلَهَ) پرته دالله ﷺ خخه دنورو ټولو خدايانو او معبدانو نفي کوي، او (إِلَّا اللَّهُ) یواحی هغه الله ﷺ ته دعبادات کولو اثبات کوي، کوم چې په عبادات او پاچاهی کې هغه لره شريك نشته.

او ددي خبری وضاحت او تفسیر دالله ﷺ پدی قول کې راغلی دی: **﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَيْهِ وَقَوْمِهِ إِنِّي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ﴾ إِلَّا أَنَّمَا فَطَرَنِي فِإِنَّهُ سَيَهْدِي مِنْ يَشَاءُ وَجَعَلَهَا كَلِمَةً**

بَاقِيَةٌ فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿۲۶-۲۸﴾ [دالز خرف سورت: ۲۶-۲۸ آیتونه]
 ترجمه: او هغه وخت یاد کره چی ابراهیم الْكَفِيلُ خپل
 پلار او خپل قوم ته وویل: بیشکه زه ده گه خه نه بیزار یم
 چی تاسی یی عبادت کوئ. پرته له هغه ذات نه چی زه یی
 پیدا کری یم او هغه به ما ته بیشکه لاربندنه وکری. او
 هغه دتوحید کلمه په خپل اولاد کنی پاتی کیدونکی کلمه
 و گرخوله، چی گوندي دوی (خدای او ده گه توحید) ته
 بیرته راو گرخی.

او پدی قول کی چی فرمایی: **﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابَ تَعَالَوْا إِلَى كَلْمَةٍ سَوَاءَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَا تَعْبُدُ إِلَّا اللَّهُ وَلَا تُشْرِكُ بَهُ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مَّنْ دُونِ اللَّهِ فِإِنَّ اللَّهَ تَوَلَّهُمْ فَقُولُوا أَشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾** [دال عمران سورت: ۶۴ آیت]

ترجمه: ووایه: ای دکتاب خاوندانو، هغی خبری ته
 راشی چی زمونږ او ستاسي تر منځ شريکه ده (هغه) دا چی
 بiele خدای خخه دبل شی عبادت ونکرو، او هیڅ شی
 ده گه سره شريک نکرو او څیني زمونږ دي دالله خخه پرته
 څیني نور دخدايانو په توګه ونه نيسې، نو که دوی

(دكتاب خاوندانو مخ واراوه نو تاسي ووايى: شاهد او گواه) اوسي، چي مونب مسلمانان يو (الله ﷺ ته تسليم يو).
 دا چي محمد ﷺ دالله رسول دى، دليل يي دالله ﷺ
 دا قول دى چي فرمايى: «لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنْتُمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ»

[دالتبه سورت: ۱۲۸ آيت]

ترجمه: بيشكه چي تاسي ته يو پيغمبر ستاسي له خپل (منع) نه راغلى دى، ستاسي ربونه او تکليف ورياندي ھير گران دى، ستاسي (دخير لپاره) ھير حرصناك دى، او پر موئمانو باندي مشفق (شفقت والا او مهربان دى).

او دمحمد ﷺ په پيغميري او رسالت سره داقرار کولو او گواهي ورکولو معنا داده: چي دهغه داومرو اطاعت وشي، او د خبرو تصدق يي وشي، او د کومو شيانو خخه چي يي منع کريده، دهغو خخه پرهيز او خان و زغورل شي، او يوازي دهغه دستت او طريقي مطابق دالله ﷺ عبادت وشي.

دلمانخه، زکات، او دتوحید دتفسیر دلیل دالله ﷺ
دا قول دی چي فرمایي: ﴿وَمَا أُمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ
مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءٌ وَيَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ
دِينُ الْقِيَمَةِ﴾ [دالیینه سورت: ۵ آيت]

ترجمه: او (پداسی حال کبني) چي دوي گمارل شوي
ندی مگر دا چي په زبست اخلاص سره دخداي عبادت
وکري (او عقيده لري) چي دين دهغه (خوا) دی، او په
عين حال کبني له هر ډول انحراف خخه ليري وي، لمونځ
(دهغه له ټولو آدابو سره) اداء کري، زکات و رکري، او
همدا صحیح او تینګ (مضبوط) دين دی (چي هغه اسلام
دي).

دروژي نیولو دلیل دالله ﷺ دا قول دی چي فرمایي:
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتُبَ عَلَيْكُمُ الصَّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى
الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ [دالبقره سورت: ۱۸۳ آيت]

ترجمه: اي موئمنانو، روزه پرتاسي باندي فرض کري
شوي ده لکه چي په هغو کسانو باندي چي له تاسي خخه
پخوا وو، فرض کري شوي وه، بنائي چي تاسو پرهيزگار

شئ:

د حج کولو دليل دالله ﷺ دا قول دی چي فرمایي:
 ﴿وَلَّهُ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ
 كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ [داك عمران سورت: ۹۷ آيت]

ترجمه: دخداي دپاره پر خلکوباندي دبيت الله حج
 (فرض) دی، په هغه چا باندي چي هغه ته دتلو توان لري،
 او خوک چي کافر شي نو بيشکه چي خداي له تولو
 عالميانو خخه بي پروا دي.
 دوهمه درجه: ايمان:

ایمان خه دپاسه اويا (۷۰) خانگي (برخي) لري، له
 تولو خخه اوچت او لوره يي: د(لا الله الا الله) ويل دي، او له
 تولو خخه وروکي (کوچني) يسي دلاري خخه دضرر دشي
 ليري کول دي، او حياء دایمان يوه برخه ده^(۱).

دایمان شپږ رکونه دي: په الله ﷺ ايمان راوړل، او

(۱) دا حدیث بخاري ۱۰/۱ په کتاب الإیمان کي په دغه الفاظو «بعض وستون»
 يعني: خه دپاسه شبته، او مسلم (دنووي شرح ۲۰۲/۲) په کتاب الإیمان کي په
 [۵۸، ۳۵] نمبر سره روایت کړید.

دالله ﷺ په ملائکو (پربنستو)، کتابونو، پیغمبرانو،
دقیامت په ورخ، او دخیر او شر په قضا او قدر ایمان
راورل.

ددی شپرو رکنوونو دلیل دالله ﷺ دا قول دی چي
فرمایي: ﴿لَئِنْ أَبْرَأْتُ أَنْ تُؤْلُوا وَجْهَكُمْ قَبْلَ الْمَشْرِقَ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبَرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالْبَيِّنَاتِ﴾ [dalqur سورت: ۱۷۷ آيت]

ترجمه: نیکی (یوازی) دا نده چي خپل مخونه ختیخ
او لویدیخ لوري ته واروی، بلکه (غوره) نیکی ده گهه چا ده
چي په خدای، دآخرت په ورخ، په تولو) پربنستو، (په تولو)
کتابونو، او (په تولو) پیغمبرانو باندي یې ایمان راوری
دي.

دقضا او قدر دلیل دالله ﷺ دا قول دی چي فرمایي:
﴿إِنَّا كُلًّا شَيْءٌ خَلَقْنَاهُ بِقَدْرٍ﴾ [dalqur سورت: ۴۹ آيت]
ترجمه: بیشکه مونبه هر شی په اندازه پیدا کړی دی.
دریمه درجه: احسان:

احسان یو رکن لري، او هغه دادی: چي دالله ﷺ

داسي عبادت وکري لکه چي ته هفه ويني، که يي ته نه ويني نو هفه خوتا ويني.

ددی خبری دليل دالله ﷺ دا قول دی چي فرمایي:
 «إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ آتَقُوا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ» [النحل]

سورت: ۱۲۸ آيت]

ترجمه: بيشكه الله له پرهيزگارانو او نيكوكارانو سره دی.

او دا قول: «وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ * الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ * وَتَقْلِبَكَ فِي السَّاجِدِينَ * إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ» [الشعراء سورت: ۲۱۷-۲۲۰ آيتونه]

ترجمه: او په (هفه ذات) توکل وکره چي دستر قدرت خاوند (او) مهریان دی. هفه (ذات) چي تا ويني کله چي (دعبادات دپاره) را پا خيرې. او (هم) دسجده کوونکو په منځ کښي ستا حرکتونه. بيشكه چي همدغه (خدای) دی اور یدونکي (او) پوه (دعلم خاوند).

او دا قول چي فرمایي: «وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَثْلُ مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كَمَا عَلَيْكُمْ شَهُودًا إِذَا

تُفِيضُونَ فِيهِ ﴿٦١﴾ [دیونس سورت: ۶۱ آیت]

ترجمه: او په هیخ کوم کار (یا کوم فکر مشغول) نه یې، او ده ګه خخه دقرآن دهیخ یو (آیت) تلاوت نه کوي او (تاسي) هیخ کوم کار نکوئ پرته لدی کله چې په هغه کښي بوخت کېږي (نو) مونږ پر تاسي باندي شاهدان گواهان) یو.

او د احادیشو خخه یې دلیل د جبریل هغه مشهور حدیث دی چې عمر بن خطاب رضی الله عنه روایت کړی دی، چې وايې: «بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ عَنْدَ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ^(۱) شَدِيدٌ بِيَاضِ الثِّيَابِ، شَدِيدٌ سَوَادِ الشَّعْرِ، لَا يُرَى عَلَيْهِ أَثْرُ السَّفَرِ، وَلَا يَعْرَفُهُ مَنَا أَحَدٌ، حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَسْنَدَ رُكْبَتِيهِ إِلَى رُكْبَتِيهِ، وَوَضَعَ كَفَّهُ عَلَى فَخْدَيْهِ، وَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، أَخْبَرْنِي عَنِ الْإِسْلَامِ، فَقَالَ: أَنْ تَشْهَدَ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَتَقِيمَ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ،

(۱) دا الفاظ په صحيح مسلم کې نشته، او د صحيح مسلم حدیث الفاظ داسي دي: «بَيْنَمَا نَحْنُ عَنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ...». صحيح مسلم کتاب الإيمان (۸)، [۱] نمبر حدیث. (زیارت و زکی)

وَتَصُومَ رَمَضَانَ، وَتَحْجُجَ الْبَيْتَ، إِنْ أَسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا، قَالَ: صَدَقْتَ، فَعَجَبْنَا لَهُ يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ، قَالَ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ، وَمَلَائِكَةِهِ، وَكِتْبِهِ، وَرَسُولِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدْرِ خَيْرَهُ وَشَرَّهُ، قَالَ: صَدَقْتَ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ، قَالَ: أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَائِنَكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِلَهُ يَرَاكَ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ، قَالَ: مَا الْمَسْؤُلُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنْ السَّائِلِ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنْ أَهَارَاتِهَا، قَالَ: أَنْ تَلِدَ الْأَمَمَةَ رَبَّتِهَا، وَأَنْ تَرَى الْحَفَّةَ الْعَرَّاَةَ الْعَالَةَ رَعَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبَيْتَيْنِ، قَالَ: فَمَضَى، فَلَبِثْنَا مَلِيًّا، فَقَالَ: يَا عُمَرَ، أَتَدْرِي مَنْ السَّائِلُ؟ قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: هَذَا جِبْرِيلٌ، أَتَاكُمْ يُعْلَمُكُمْ أَفَرَ دِينُكُمْ؟^(۱)

ترجمہ: پداسی حال کی چی مونب دیغمبر ﷺ سره ناست وو چی یو داسی سری راغی چی تکی سپینی جامی او تک تور و بسته یی وہ، او دسفر نبی و ریاندی نه لیدل

(۱) در جرایل حدیث مسلم پورہ په کتاب الإیمان کی په [۱] [۸] نمبر سره دعمر بن الخطاب ﷺ خخہ (دنوی شرح ۱۲۶-۱۲۳)، او بخاری په مختصر دول دابر هریرہ ﷺ خخہ روایت کریدی.

کيدي، او نه هم له مونږ خخه چا پيژانده، نو دېغمبر ﷺ مخي ته کيناست، او خپل خنگنونه يې دېغمبر ﷺ له خنگنوونو سره ولگول، او لاسونه يې پر ورنونو کينبودل، او وي ويل: اي محمده، داسلام خخه مي خبر کره، (ېغمبر ﷺ و فرمایل: (اسلام دادی): چې اقرار وکړي (ګواهي ورکړي) چې پرته دالله ﷺ خخه بل دعیادت وړ معبد نشته، او محمد ﷺ دالله ﷺ پېغمبر دی، او لمونځ په بنه توګه وکړي، او زکات ورکړي، او دبیت الله حج وکړي که دلاړي توان در سره وو، (سرې) وویل: ربتيما دي وویل، نو مونږ تعجب وکړ چې هم پوبښنه تري کوي، او هم يې تصديق کوي، (سرې) وویل: دايمان خخه مي خبر کره، (ېغمبر ﷺ و فرمایل: (ایمان دادی) چې په الله ﷺ، او دهغه په ملاتکو، کتابونو، پېغمبرانو، دآخرت په ورڅ، او دخیر او شر په قضا او قدر ايمان راوري، (سرې) وویل: ربتيما دي وویل، نو داحسان خخه مي خبر کره، (ېغمبر ﷺ و فرمایل: (احسان دادی) چې دالله ﷺ داسي عبادت وکړي لکه چې ته يې ويني، نو که ته يې نه ويني، نو هغه

خودي ويني، (سرپي) وویل: دقیامت خخه مي خبر کره، (پیغمبر ﷺ) وفرمایل: خوک چي پونستني ته خواب ورکوي له هفه چا خخه چي سوال کوي زیات علم نلري (پدي هکله)، (سرپي) وویل: نو دقیامت له نښو خخه مي خبر کره، (پیغمبر ﷺ) وفرمایل: (دقیامت نبی دادي) چي وینځه خپل بادار وزېروي، او لوڅي پښي، برینه، فقیران دپسونو خروونکي (چوپانان) به ګوري چي دتعميرونو (به جورهولو کي به) یو له بل خخه زیات کونښن کوي، (راوي) وویل: نو سرپي ولار، نو خه شانتي کیناستو، او بیا (پیغمبر ﷺ) وفرمایل: چي اي عمره، آيا پوهېږي دا سوال (تپوس) کونکي خوک وو؟ ما ورته وویل: چي الله او رسول يې نښه پوهېږي، (پیغمبر ﷺ) وفرمایل: دا جبريل وو، راغلی وو چي تاسو ته ستاسو دين وښائي.

دریم اصل

[د خپل پیغمبر محمد ﷺ پیژندل]

ستاسي پیغمبر ﷺ محمد بن عبد الله بن عبد المطلب بن هاشم دی، او هاشم دقریشو خخه دی، او قریش دعریبو خخه دی، او عرب داسماعیل بن ابراهیم الخلیل -علیه وعلی نبینا أفضـل الصـلاة والـسـلام- دنسـل خخه دی.

د پیغمبر ﷺ عمر دري شپـیـته (٦٣) کـالـهـ وـوـ، چـیـ خـلـوـیـبـنـتـ (٤٠) کـالـهـ یـیـ دـنـبـوـتـ خـخـهـ مـخـکـیـ اوـ درـوـیـشـتـ (٢٣) کـالـهـ یـیـ دـنـبـوـتـ اوـ رسـالـتـ پـهـ حـالـ کـیـ تـیرـ کـرـیـ دـیـ دـنـبـوـتـ دـلـیـلـ یـیـ دـ (اقـرـأـ)^(۱) آـیـتـ دـیـ، اوـ درـسـالـتـ دـلـیـلـ یـیـ دـ (المـدـثـرـ) آـیـتـ دـیـ، دـاوـسـیدـوـ خـائـیـ یـیـ مـکـهـ وـهـ اللهـ جـلـلـهـ (خلـکـوـتـهـ) استـولـیـ دـیـ چـیـ دـشـرـکـ خـخـهـ یـیـ وـوـیـروـیـ، اوـ تـوـحـیدـ تـهـ یـیـ دـعـوتـ کـرـیـ دـیـ.

(۱) دـ اللهـ جـلـلـهـ دـیـ قولـتـهـ اـشـارـهـ دـهـ: (أـقـرـأـ بـاـسـمـ رـبـكـ الـذـيـ خـلـقـ) [دـالـعـلـقـ سـورـتـ] ۱ آـیـتـ] تـرـجـمـهـ: ولـلهـ، دـخـپـلـ پـرـورـدـگـارـ پـهـ نـامـهـ، هـفـهـ چـیـ (تـیـولـ مـخـلـوقـ یـیـ) پـیدـاـ کـرـیـ دـیـ.

ددی خبری دلیل دالله ﷺ دا قول دی چی فرمایی:
 ﴿يَا أَيُّهَا الْمُدْئِرُ ﴾ قُمْ فَأَنذِرْ * وَرَبَّكَ فَكَبِرْ * وَتَبَّاكَ فَطَهَرْ * وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ * وَلَا تَمْنَنْ تَسْتَكْثِرْ * وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ﴾

[المدثر سورت: ۱-۷ آیتونه]

ترجمه: ای په خان باندي دخادر نغښتونکي، پاخيره او (نپیوال) ووپروه، او خپل پروردگار په لوپی سره ياد کړه، او خپلې جامي پاکي کړه، او له پليتي نه ډډه (او پرهين) وکړه، او (پر چا باندي) منت مه ډډه، چي (دهغه خه په مقابل کښي چي ورکړي دي دی) زيات بدل وغواړي، او د خپل پروردگار لپاره صبر وکړه.

او د ﴿قُمْ فَأَنذِرْ﴾ مراد دادی: چي دشک خخه یې ووپروه، او توحید ته یې دعوت کړه، او د ﴿وَرَبَّكَ فَكَبِرْ﴾ خخه مراد دادی: چي په توحید سره (دخپل پروردگار تعظيم وکړه، او د ﴿وَتَبَّاكَ فَطَهَرْ﴾ خخه مراد دادی: چي خپل عملونه دشک خخه پاک کړه، او د ﴿وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ﴾ مراد دادی: چي دبتانو خخه هجرت وکړه، او د هجرت کولو خخه مراد دبتانو پرینبودل او دهغوي خخه او

دهفوی دپروانو (مشرکینو) خخه بیزاره کیدل دی.
 پیغمبر ﷺ لس کاله په همدي شکل سره توحید ته
 خلک رابلل، او دلو کلونو وروسته آسمان ته وخیژول
 شو، او پنځه لموخونه پري فرض شول، (او دهغه خخه
 وروسته یې) دری کاله په مکه کي لموخ وکړ، او بیا
 مدیني ته دهجرت کولو امر ورته وشو.

او دهجرت خخه مراد: دشرك دمحیط (ځای یا وطن)
 خخه داسلام محیط ته تلل دي، او دشرك دمحیط خخه
 داسلام محیط ته هجرت پردي امت باندي فرض دي، او
 هغه به دقيامت تر ورخي پوري باقي وي.

ددی خبری دلیل دالله ﷺ دا قول دي چې فرمایي:
 ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمٍ أَنْفُسَهُمْ قَالُواً فِيمَا كُثُّرَ
 قَالُواً كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُواً إِنَّمَا تَكُنُ أَرْضُ اللَّهِ
 وَاسِعَةً فَتَهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا
 * إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوُلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ
 حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا * فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَن يَعْفُوَ عَنْهُمْ
 وَكَانَ اللَّهُ عَفْوًا غَفُورًا﴾ [النساء سورت: ۹۷-۹۹ آیتونه]

ترجمه: بیشکه هغه کسان چي پر خپلو ځانونو یې ظلم کړیدی، ملاتکي چي کله ددوی روحونه اخلي، ورته وايی: تاسي په خه حال کښي وي؟ دوی په خواب کښي وايی: مونږ د خمکي پر مخ ضعيفان (او مظلومان) وو، ملاتکي وايی: آيا د خدای خمکه پراخنه وه تر خو چي تاسي پکښي هجرت کړي واي؟ نو ددوی خاډي دوزخ دی او بد دور تلو خاډي دوزخ خونا توان نارينه، بسخي او واره چي نه د کومي وسيلي توان لري او نه کومه لاره پيدا کولاني شي. نو د اسي خلک هيله ده چي الله ددوی خخه (多多ی دغه ګناهونه) وي�ښي، او الله عفووه کونکي (او بخبونکي ذات دی).

او دا قول چي فرمایي: ﴿يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّاهُ فَاعْبُدُونِ﴾ [العنکبوت سورت: ۵۶ آيت]

ترجمه: اي زما (مسلمانانو بندگانو، بیشکه چي زما خمکه پراخه (ارته) ده، نو خاص ما لره عبادت وکړي: بغوي رحمت الله عليه وايی: «دا آيت دهغه مسلمانانو په هکله نازل شوي دي چي په مکه کي پاتي وو او هجرت

یي نه وو کرپی، (الله جل جلاله) هفوی ته په ايمان سره خطاب
وکرپی.

او دحدیشو خخه دهجرت دلیل دیغمبر ﷺ دا قول
دی چي فرمایي: «لَا تَنْقِطُ الْهِجْرَةُ حَتَّى تَنْقِطَ التَّوْبَةُ، وَلَا
تَنْقِطَ التَّوْبَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا»^(۱).

ترجمه: تر خو چي دتوبی (ور) نه وي بند شوی، نو
دهجرت (حکم) له منځه نه ئې، او تر خو چي لمر له مغرب
(لويدیخ) خخه نه وي راختلى، نو دتوبی (ور) نه بندیږي^(۲).
او کله چي پیغمبر ﷺ په مدینه منوره کي خاى پر
خاى شو، نو داسلام دنورو احکامو امر یې جاري کړ، لکه
زکات، روزه، حج، اذان، جهاد، امر بالمعروف، او نهی
عن المنکر، او داسي نور شرعی احکام.

(۱) دا حدیث ابو داود په اول دكتاب الجہاد کي ۲/۳ په (۲۴۷۹) نمبر سره، او احمد
په مسنده کي ۹۹/۴، او نسانی په السنن الکبری کتاب السیر کي (لکه خنگه
چي په تقریب التحفة کي راغلی دي) په (۱۱۴۵۹) نمبر سره دعاویه خخه
روایت کړیدی، او البانی په صحيح الجامع (۷۴۳۶) نمبر حدیث کي هفه
صحیح بللي دي.

(۲) ددي حدیث خخه مراد دادي: چي دهجرت حکم او روا والی به تر قیامت پوري
باقي وي (ژیارونکی)

او پیغمبر ﷺ په نوموري شکل سره لس کاله پاتي شو، او له هغه خخه وروسته بیا وفات شو، او دین یې باقي پاتي شو، او ده گه دین دی، داسی دخير کار نشته چې خپل امت یې هغه ته نه وي رابللى، او نه داسی بد او ناوره کار شته چې خپل امت یې له هغه خخه نه وي منع کړي.

او کوم دخير کار چې خپل امت یې هغه ته را بللى دی هغه توحید، او هر هغه خه دی چې الله ﷺ یې خوبنوي، او کوم شر چې خپل امت یې له هغه خخه منع کړي او ویرولى دی، هغه شرك، او هر هغه خه دی چې الله ﷺ یې نه خوبنوي، او بد یې ګئي.

الله ﷺ پیغمبر ﷺ تولو خلکو ته استولی دی، او ده گه اطاعت یې پر تولو انسانانو او پیریانو فرض کړیدی. ددی خبri دلیل دالله ﷺ دا قول دی چې فرمایي:

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾ [الاعراف]

سورت: ۱۵۸ [آيت]

ترجمه: ووايې (ای پیغمبره): اي خلکو بيشکه زه ستاسي دتلو دپاره دخداي پیغمبر یم.

او دیغمربِ ﷺ په ذریعه خدای جل جلاله خپل دین تکمیل او پوره کر، او دلیل یې ده ګه دا قول دی چې فرمایي: ﴿إِلَيْهِ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَثْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ [دالماںده سورت: ۳ آیت]

ترجمه: نن ورخ ما ستاسي دپاره ستاسي دين پوره کړ او پرتاسي باندي مې خپل نعمت تمام کر، او اسلام مې ستاسي دپاره (د) دين (په توګه) غوره کړ.

او دیغمربِ ﷺ دوفات کيدو دلیل دالله جل جلاله دا قول دی چې فرمایي: ﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ * ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَنِّدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِّمُونَ﴾ [د الزمر سورت: ۳۱-۳۰ آیتونه]

ترجمه: بیشکه ته مر کیدونی یې، او دوی (هم) مر کیدونکې دی. او بیا به بیشکه تاسو دقیامت په ورخ دخپل پروردگار په حضور (دخپلو کړونو په هکله) جګړه وکړئ.

او خلک چې کله مره شي، نوبیا (دقیامت په ورخ بیرته ژوندي کېږي، او دلیل یې دالله جل جلاله دا قول دی چې فرمایي: ﴿مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ ثَارَةً أُخْرَى﴾ [د طه سورت: ۵۵ آیت]

ترجمه: تاسی موله دی (خاوری) خخه پیدا کړئ، او په هغې کښي به تاسی ننه باسو، او بیا به تاسی له هغې خخه بل خل راوباسو.

او دا قول چې فرمایي: ﴿وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِّنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا * ثُمَّ يُعِدُّكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا﴾ [د نوح سورت: ۱۷-۱۸ آیونه] ترجمه: او خدای تاسی (د زرغون شوي شي په توګه) له خمکي خخه پیدا کړي يې: (او) بیا به تاسی بيرته هلتہ و ګرځوی، او بیا به مو په راویستو سره راوباسي (ژوندي کړي).

او (دقیامت په ورڅ) بيرته له ژوندي کيدو وروسته د عملونو حساب ورسره کېږي، او د هغې جزا ورکول کېږي.

ددې خبری دلیل دالله ﷺ دا قول دی چې فرمایي: ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَأُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى﴾ [د النجم سورت: ۳۱ آیت]

ترجمه: ترڅو هغنو کسانو ته چې بدی يې و کړه ددوی د کپنو جزا ورکړي، او هغنو کسانو ته چې نیکي يې و کړه

بنه بدله ورکري.

او خوک چي د مرگ خخه وروسته بيا ژوندي کيدو
خخه انکار وکري کافر کيري، او دليل يي دالله ﷺ دا
قول دي چي فرمائي: «رَأَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ لَنْ يُعَذَّبُوْ قُلْ
بَلَى وَرَبِّي لَتَعْذَّبُنَّ ثُمَّ لَتَبَئُّنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ»

[د التغابن سورت: ٧ آيت]

ترجمه: کافران داسي غلط فكر (سوچ) کوي چي
هيڅکله به دوي (ژوندي) راپورته نه کري شي، ووايه: هو،
قسم دي زما په پروردګار چي بيشکه تاسي به (ژوندي)
راپورته کري شي، بيا به ده ګه خه نه چي کول مو، خبر
کري شي، او دا کار الله ﷺ ته آسان دي.

او الله ﷺ تول پيغمبران ويرونکي او زيري
ورکونکي استولي دي، او دليل يي دالله ﷺ دا قول دي
چي فرمائي: «رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لَنَّا يَكُونُ لِلنَّاسِ
عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ» [د النساء سورت: ١٦٥ آيت]

ترجمه: داسي پيغمبران چي (هم) زيري ورکونکي او
(هم) ويرونکي (دي) تر خو چي دخلکو سره دېيغمبرانو

(داستولو خخه وروسته پر خدای باندی کوم دلیل نه وي.
دیولو خخه رومبی پیغمبر نوح الْكَلِيلَةُ دی، او اخیرنى
پیغمبر محمد عَلَيْهِ السَّلَامُ دی، چی دیولو پیغمبرانو ختم کوونکی
پیغمبر دی.

ددی خبری دلیل چی نوح الْكَلِيلَةُ له تولو خخه رومبی
پیغمبر دی دالله جَلَّ جَلَلُهُ دا قول دی چی فرمایی: «إِنَّا أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّنَ مِنْ بَعْدِهِ» [د النساء سورت:
۱۶۳ آیت]

ترجمه: بیشکه چی مونبر تا ته وحی وکره، لکه چی
نوح او دهقه خخه وروسته پیغمبرانو ته مووحي کری وه.
دنوح الْكَلِيلَةُ خخه تر محمد عَلَيْهِ السَّلَامُ پوري چی الله جَلَّ جَلَلُهُ هر
امت ته پیغمبر استولی دی، هفوی ته یسی دیو الله په
عبادت سره امر کري، او د طاغوت^(۱) د عبادت خخه یسی
منع کريدي، او دليل یي دالله جَلَّ جَلَلُهُ دا قول دی چی فرمایي:
«وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولاً أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا
الظَّاغُوتَ» [د النحل سورت: ۲۶ آیت]

(۱) طاغوت هر هقه معبد ته ويل کيري چی دالله جَلَّ جَلَلُهُ خخه پرته یي عبادت وشي،
لکه شيطان، بت، مری او داسی نور (زارونکی

ترجمه: او بیشکه چي مونږ په هر امت کبني یو رسول (ددغه فرمان سره) ولیره چي: دخداي عبادت وکړئ او له بتانو خخه خان وژغورئ.

او الله ﷺ په تولو بندګانو دا فرض کړیده چي په طاغوت باندي کافر شي (او هغه ونه مني) او په یو الله ﷺ ايمان راوري، ابن القيم رحمت الله عليه وايي: «له طاغوت خخه مراد هر هغه خوک دی چي بنده یې د شريعت خلاف عبادت، متابعت، او اطاعت وکړي».

او طاغوتان ډير زيات دي، خوپنځه یې له تولو خخه لوی دي: ۱- ابلیس ملعون، ۲- هغه خوک چي خلک یې عبادت وکړي او هغه پدې راضي وي، ۳- هغه خوک چي خلک خپل عبادت ته رابولي، ۴- هغه خوک چي د غيبو دعلم دعوا وکړي، ۵- او هغه خوک چي دالله ﷺ ددين خخه پرته په نورو قوانينو حکم او فيصله وکړي.

ددي خبرو دليل دالله ﷺ دا قول دي چي فرمایي: ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيْرِ فَمَنْ يَكْفُرُ بِالظَّاغُوتِ وَيَوْمَنْ بِاللَّهِ فَقَدْ أَسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا أَنْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ [دالبغړه سورت: ۲۵۶ آيت]

ترجمه: ددين په (منلو) کبني زور نشه، بیشکه چي

سمه لار له گمراھي خخه خرگنده شوي ده، نو هر هغه
خوک چي له طاغوت (باطله معبدان) خخه مخ اړوي او
په خدای ايمان راوري نو بيشکه چي کلکه کړئ یې تینګه
نيولی ده چي هيڅکله هغه لره شکيدل نشته او خدای بنه
اوریدونکي (او بنه پوهیدونکي دی).
او همدا د «الله الا الله» معنا ده.

او په حدیث کي راغلي دي: «رَأْسُ الْأَمْرِ إِسْلَامٌ
وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ وَذِرْوَةُ سَنَامِهِ الْجَهَادُ»^(۱).
ترجمه: د دين بنیاد اسلام^(۲) دی، او ستنه یې لمونځ
دي، او اوچته (جګه) خوکه یې جهاد دی.
والله أعلم.. وصلى الله على محمد وآلـه وصحبه وسلم.

(۱) دا حدیث ترمذی ۱۲/۵ په کتاب الإیمان کي په (۲۶۱۶) نمبر سره، او ابن ماجه ۱۳۱۴/۲ په کتاب الفتنه کي په (۳۹۷۳) نمبر سره، او احمد په مستند کي ۲۲۱/۵ دمعاذ بن جبل رض خخه روایت کړیدی، او ترمذی ویلی دي: دا حدیث حسن او صحیح دي.

(۲) د اسلام خخه مراد د الله په وحدانيت، او د محمد صلی الله علیہ وسلم په پیغمبری شاهدي (گواهي) ویل دي، یعنی: (اشهد ان لا الله الا الله، وأشهد ان محمدا رسول الله) ویل دي. (زیارونکي)

د موضوعاتو فهرست

موضوع

صفحه

اول اصل: [دخل پروردگار پیژندل]	۱۰
دوهم اصل: داسلام دین په دلallo سره پیژندل	۲۲
اوله درجه: [اسلام]	۲۲
دوهمه درجه: ايمان:	۲۷
دریمه درجه: احسان:	۲۹
دریم اصل: [دخل پیغمبر محمد ﷺ پیژندل]	۳۴
دموضوعاتو فهرست	۴۶

الْأَصْوَلُ الْثَالِثَةُ

نَالِيفَةُ

الشَّيخُ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَانِ

(صَحَّةُ اللَّهِ)

مُرْجِعُهُ

يَعْبُدُ النَّاسَ نَعْزِلُهُ

بِالْأَنْعَمَةِ «الْبَشَرُ»

إدارة أوقاف
صالحة العزيز الراجمي

الأصل في الشائعة

تأليف

الشيخ رجح بن عبد القار

(رحمه الله)

ترجمة

عبد النافع زلفي

باللغة «البشر»